

Identitetsforvirring. Den kultur, som skolebiblioteket skal formidle, er ikke længere helt entydig, så hvor er skolebiblioteket på vej hen? Det skal en ny undersøgelse blandt skolebibliotekarer være med til at afdække.

Hvilken kultur taler vi om? Af Steen Bruun Jensen

* Skolebibliotekets identitet og opgaver har ændret sig. I den gældende folkeskolelov er det for første gang fremhævet i formålsparagraffen, at folkeskolen 'skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur'. Og derfor er det interessant at undersøge, hvad skolebibliotekarerne i det hele taget forstår ved dansk kultur i disse år, hvor andelen af skoleelever med indvandrerbaggrund er voksende og hvor den teknologiske udvikling inden for de nye medier udfordrer bogens rolle som det vigtigste kulturbærende medie.

Cand.pæd. og ph.d.-stipendiat ved Center for Børnelitteratur Tom Jørgensen har iværksat en kvantitativ undersøgelse af skolebibliotekarens kulturopfattelse og deres opfattelser af skolens og skolebibliotekets opgaver i kulturformidlingen. Undersøgelsen, der er støttet af Undervisningsministeriet, udgør en del af det forskningsprojekt om skolebibliotekets kulturelle dimension, som Tom Jørgensen har været i gang med siden august 2000. Baggrunden for projektet er, at der i disse år er større fokus på kulturen i skolen, i skolebiblioteket og i børns fritid end nogensinde før.

Tvivl om retningen

»I min undersøgelse spørger jeg skolebibliotekarerne om deres opfattelse af deres rolle som kulturformidler. Hvad er det for en kultur, der skal formidles i skolebiblioteket, og hvordan skal det gøres. Hvilke kriterier har de for materialevalg og hvilke overvejelser ligger der bag? Hvad sker der netop nu på skolebiblioteket og hvad bør der ske?«, siger Tom Jørgensen.

Selvom han langt fra har nået at analysere undersøgelsens resultater endnu, så tør han godt sige, at samlet set er der en del tvivl om, hvor skolebiblioteket bevæger sig hen:

»Der hersker en identitetsforvirring. Kulturen peger i mange forskellige retninger, så man kan godt være i tvivl om, i hvilken retning skolebiblioteket som kulturformidler skal gå. Hvilken kultur, der skal formidles hvordan er ikke længere entydigt; det i sig selv kan selvfølgelig give forvirring. Men forvirringen omkring skolebibliotekets identitet handler også om, at det i dag kan være svært at se skolebibliotekets kernevirksomhed. Årsagen er, at skolebiblioteket har fået tildelt - og selv påtaget sig - mange forskelligartede opgaver. I Folkeskolerådets Vision 2010 anføres for eksempel, at skolebiblioteket har tre hovedområder: 'pædagogisk udvikling', 'IT-center, servicecenter, bibliotek' og 'netværks- og søgefunktioner'.

Tilmed hedder det, at hovedopgaven nu i højere grad er at være radar og formidler af de forandringer, der løbende sker i samfundet. Det er for mig at se et problem at skulle stå på så mange og forskelligartede ben«, siger han.

Det er Tom Jørgensens indtryk, at de fleste skolebibliotekarer vælger meget bredt, når der skal købes ind til skolebiblioteket, og han mener, at man i mange kommuner ikke har gjort sig klart, hvilke kriterier skolebibliotekernes udbud skal sammensættes ud fra.

»Supermarkedskonceptet eksisterer mange steder, men jeg mener, at man godt kan være lidt mere selektiv. Det som eleverne ikke finder på skolebiblioteket, kan de jo finde på folkebibliotekerne. Men omvendt kan skolebibliotekerne jo ikke nøjes med god klassisk litteratur, for så må man indrømme, at der er en stor fare for, at eleverne ikke kommer på skolebiblioteket. Så der skal være et bredt tilbud, men vægten skal ligge på kvaliteten«, siger han.

Aamund eller Holberg

I undersøgelsen spørger Tom Jørgensen, hvor vigtigt det er for den enkelte bibliotekar, at eleverne er fortrolige med dansk kultur, og derefter spørger han, hvad der er vigtigst at viderebringe til eleven; historisk bevidsthed, kendskab til normer og værdier eller kulturelle udtryk i form af for eksempel litteratur, malerkunst, film & tv og salmedigtning?

»Der er mange opfattelser af, hvad kultur omfatter, og hvad der skal formidles, så jeg spørger meget bredt til, hvad kultur er for den enkelte skolebibliotekar. Og det kan jo både være Jane Aamund og Ludvig Holberg, dansk kultur eller indvandrerkultur. Den kultur, der skal overdrages til eleverne, er ikke nogen entydig kultur mere. Og derfor er det vigtigt, at man ikke holder fast i et billede af en på forhånd defineret dansk kultur. Det holder ikke bare at sige, at det er en kulturarv, der skal føres videre i«, siger han.

»Med undersøgelsen får vi vigtig information om, hvad det er, der sker på skolebiblioteket i disse år, og hvor det skal udvikle sig hen for at give eleverne forudsætninger for at forholde sig til det samfund, som de lever i«, siger Tom Jørgensen.

Når analysen er færdig i løbet af foråret, følges undersøgelsen op med kvalitative interviews med skolebibliotekarer. Hele projektet om skolebibliotekets kulturelle dimension er færdig i 2003. ▲